

Анна Овсяннікова
(Умань, Україна)

ПРОБЛЕМИ РЕФОРМУВАННЯ УНІВЕРСИТЕТСЬКОЇ ОСВІТИ В РЕАЛІЯХ СЬОГОДЕННЯ

Кожний історичний період ставив університет перед необхідністю вибору: чому служити – істині чи церкві, науці чи ідеології, владі чи суспільству? І відповіді університету на адресовані йому дилеми хоч і мали свою часову і змістову специфіку, але, як правило, були у відносних межах золотієї середини, оскільки університет не міг ігнорувати ні істини, ні церкви, ні науки, ні ідеології, ні влади, ні суспільства. Він знаходив моделі раціонального компромісу між своїми принципами та реаліями історії. Можливо, саме завдяки такому компромісу університет як наукова й освітня інституція продовжує успішно функціонувати.

Зрозуміло, таке узагальнення доволі умовне, адже нам добре відомі конфлікти університетів із владою, церквою та ідеологічними упередженнями, а також круті повороти історії, що відбувалися під впливом університетів, і зокрема студентів як прихильників більш радикальних шляхів розв'язання суспільних проблем. Історія закарбувала чимало прикладів, які засвідчують, що університет як інституція за рівнем свого впливу на суспільство уже давно вийшов за межі навчальних аудиторій та лабораторій. І це виявляється не тільки в суспільно-політичному житті, а й насамперед у науковій, інноваційній та освітній діяльності, заради яких і створено інституцію університету [4, с.1].

Зважаючи на те, що університети розташовані на перехресті наукових досліджень, освіти та впровадження нових ідей, вони у багатьох відношеннях «тримають ключі» від нового суспільства та економіки. Університети – серце нової освіченої Європи. І дійсно, на сьогодні у вищих навчальних закладах працює 34% всіх дослідників у Європі, хоча показники в межах держав-членів ЄС коливаються у співвідношенні 1 до 3 (25% у Німеччині, 55% в Іспанії та більше 70% у Греції). В університетах проводиться близько 80% всіх найважливіших досліджень в Європі [5, с.2].

У всьому світі, а особливо в Європі, університети зустрічаються із необхідністю будь-що адаптуватися до цілої низки докорінних змін, які поділяються на шість основних категорій:

1. Зростаюча потреба у вищій освіті. Це – завдання, що обумовлене необхідністю реалізувати задекларовані ЮНЕСКО принципи «освіта для всіх» та «освіта через все життя». Надзвичайно важливо підтримувати високий рівень викладання та підвищувати його, не втрачаючи при цьому – за умов збільшення контингенту та браку досвідчених викладачів – якість, гарантувати вільний, широкий та вільний доступ до вищих навчальних закладів [5, с.5].
2. Інтернаціоналізація освіти та наукових досягнень. Інформаційні та телекомунікаційні технології значно прискорюють процес інтернаціоналізації. Для іноземних громадян відкривається більш широкий доступ до інформації про університети різних країн світу, на основі якої студент приймає рішення про вибір країни навчання, в результаті чого посилюється конкуренція за іноземних громадян – студентів та дослідників [1, с.160].
3. Забезпечення ефективної співпраці університетів із промисловістю. Наукомістке виробництво у свою чергу розташовується біля найкращих університетів і наукових центрів, що дозволяє зменшити проміжок часу між власне науковим відкриттям, його пануванням та застосуванням.
4. Реорганізація системи знань[5, с.8].
5. Нові зобов'язання. Беручи до уваги той факт, що університети підзвітні державі, своїм спонсорам та громадськості, тому окрім своєї визначальної ролі у підготовці фахівців вищі навчальні заклади мають взяти на себе задоволення нових потреб в освіті та вихованні, які ставлять перед ними суспільство і економіка. До них належить зростаюча потреба у науковій та професійно-технічній освіті, потреба у «горизонтальному» розподілі праці, а також потреб у наданні можливостей «освіти впродовж життя», отже їм доведеться забезпечити ширший доступ до вищої освіти (вони

повинні відкрити свої двері для тих, хто не отримав вищу освіту, а пройшов школу життя поза стінами університетів та поза загальновизнаними методами навчання), стати ближчим до сфери виробництва, покращити умови життя і навчання студентів, і, нарешті змінити коло запропонованих спеціальностей відповідно до потреб цільових груп, змісту дисциплін та методик навчання.

- б. Гармонізація науково-освітніх систем країн Європи. Європейський Союз вважає, що європейські країни несуть відповідальність за вищі навчальні заклади на регіональному та національному рівні. На думку О. Мещанінова, проблеми, що сьогодні постають перед університетами, вимірюються у загальноєвропейському, міжнародному та навіть глобальному масштабі. Якість освіти більше не розглядається у межах однієї країни навіть у найбільших країнах Європи. Вона оцінюється у межах європейської та світової співдружності викладачів і науковців [4, с.79].

Вищі навчальні заклади Європи безпосередньо відповідають за підготовку кадрів для наукової сфери. Отже, їм доведеться забезпечити ширший доступ до вищої освіти, стати ближчими до сфери виробництва, покращити умови життя і навчання студентів, і, нарешті змінити коло запропонованих спеціальностей відповідно до потреб, змісту дисциплін та методик навчання.

Отже, університети також роблять свій внесок у досягнення цілей, проголошених у Лісабоні, у 2000 році, а саме: сприяють соціальній єдності, надають допомогу у працевлаштуванні, підвищують загальний рівень освіти в Європі.

ЛІТЕРАТУРА

1. Білокопитов В. Інтерналізація вищої освіти та забезпечення її якості як пріоритетні завдання сучасного етапу розвитку болонського процесу//Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. – СумДПУ ім. А.С.Макаренка, 2009-№1. С.157-165.
2. Згуровський М. Україна – Європа: що завадить інтеграції в науці?/ Михайло Згуровський//Дзеркало тижня №25. 5-11 липня 2008.
3. Мещанінов О.П. Сучасні моделі розвитку університетської освіти в Україні/ О.П.Мещанінов. – Миколаїв: Вид-во МДГУ ім.Петра Могили, 2008. – 460 с.
4. Огневюк Віктор. Університетська освіта України в контексті перспектив європейської інтеграції// № 20. – 2010р.
5. http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Gileya/2011_43/Gileya43/F23_dos.pdf.